OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Amanda Mäkelä

Lausunto
28.2.2022

Hallintovaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2016/399 (Schengenin rajasäännöstö) muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2016/399 (Schengenin rajasäännöstö) muuttamisesta (U 7/2022 vp). Oikeusministeriö toteaa, että sille on varattu mahdollisuus kommenttien esittämiseen perusmuistiota laadittaessa.

Oikeusministeriö lausuu asiasta seuraavaa:

Henkilötietojen suoja

Komissio antoi joulukuussa 2021 asetusehdotuksen Schengenin rajasäännöstön (2016/399) muuttamiseksi (COM(2021) 891 final). Komission antama ehdotus on osa kokonaisuutta, jolla pyritään kehittämään Schengenin toimivuutta. Ehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on kehittää yhteisiä toimia ulkorajoilla sekä sisärajoilla ja vapaan liikkuvuuden alueella. Jatkossa ulkorajalla tapahtuvista toimista säädeltäisiin jäsenmaita aiempaa velvoittavammalla tavalla yhteisen lähestymistavan ja vapaan liikkuvuuden alueen sekä sisämarkkinoiden turvaamiseksi. Vapaan liikkuvuuden turvaamiseksi säädettäisiin uudesta mekanismista sisärajavalvonnan palauttamiseksi koordinoidusti tilanteissa, jotka voisivat vaarantaa jäsenmaista suurimman osan yleisen järjestyksen ja sisäisen turvallisuuden.

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Komission ehdottamilla muutoksilla pyritään ratkaisemaan ongelmia, joilla on ollut vaikutusta muun muassa yksityisyydensuojaan ja henkilötietojen suojaan. Asetusehdotuksen johdantokappaleessa 47 todetaan, että kaikkien ehdotettujen toimien tulee olla EU:n tietosuojasääntelyn mukaista. Toimivaltaisten viranomaisten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn tämän ehdotuksen soveltamisalalla sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 tai rikosasioiden tietosuojadirektiiviä (EU) 2016/680.

Perusmuistiossa on arvioitu ehdotuksen vaikutusta Euroopan perusoikeuskirjan 8 artiklassa suojattuun henkilötietojen suojaan ja todettu henkilötietojen suojan merkitys erityisesti valvontaan sekä erilaisen valvontateknologian käyttöön liittyen. Perusmuistiossa todetaan, että henkilötietojen suoja on otettu asetusehdotuksessa asianmukaisesti huomioon rajojen valvontaa koskevassa artiklassa (13 artikla) ja sisärajoilla tapahtuvaa julkisen vallan käyttöä koskevassa artiklassa (23 artikla). Edelleen on todettu, että jäsenvaltioiden tulee kansallisessa lainsäädännössään varmistaa, että ottaessaan käyttöön kyseisten artiklojen mukaisia valvontatoimia, viranomaisilla on toimivalta käsitellä henkilötietoja ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asianmukaiset suojatoimet. Komission ehdotus ei kuitenkaan edellytä jäsenmailta esimerkiksi ehdotetun 23 artiklan mukaisten valvontatoimenpiteiden käyttöä kansallisesti.

Edellä todetun perusteella komission ehdotusta voitaneen pitää perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan näkökulmasta hyväksyttävänä. Henkilötietojen käsittelyssä tulee noudattaa kaikilta osin EU:n tietosuojasääntelyä ja varmistaa, että kansallisilla toimivaltaisilla viranomaisilla on toimivaltuudet käsitellä henkilötietoja ja että käsittely on rajattu käyttötarkoituksen kannalta ja asianmukaisin suojatoimin.